

วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่

The analysis of the value of Thailand 4.0 to develop the wealth security and sustainable in the Thai Society 4.0 actually or not
by the Buddhist Dhamma Niyamma

สมเกียรติ ไชยภูมิ* พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์* ทองใบ อีรณันท์ทางกูร*
วิญญู กิณะเสน* กรุณา มธูลาภรังสรรค์*

Somkiet Chaiyapoom* Phrakhruparitattikunaphorn* Thongbai Dhiranandankura* Winyou
Kinasen* Karuna Mathulapransan*
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*
Mahamakut Buddhist University*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นวิธีวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก เอกสารที่เกี่ยวข้อง และผลงานของท่านผู้รู้ในทางพระพุทธศาสนา ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง การค้นพบที่ได้ คือ 1) แผนพัฒนาประเทศไทย 4.0 เป็นแผนพัฒนาที่ยึดโยงอยู่กับกระบวนทัศน์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ดั้งเดิม มีลักษณะแยกส่วน เป็นกลไกแบบกลศาสตร์นิวตัน มีระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่สัมพันธ์กันระหว่างทุนนิยมเสรีกับประชาธิปไตยแบบตัวแทนจากการเลือกตั้ง ส่งผลให้ยิ่งพัฒนาความเหลื่อมล้ำยิ่งสูงมากจนไม่สามารถรองรับยุค Technology Disruption ที่เกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ได้ 2) พุทธธรรมที่วิเคราะห์การพัฒนาประเทศ คือ ธรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและแยบคาย จนกระทั่งเห็นความจริงแท้ทั้งระดับตาเห็นและเลยมตาเห็น เป็นธรรมที่กลั่นกรองจากข้อมูลภายนอก คือ ปรโตโมหะ ที่ผสมกับหลักกาลามสูตร และความคิดโดยแยบคาย คือ โยนิโสมนสิการ จนมีความเข้าใจในแผนประเทศไทย 4.0 ว่าไม่สามารถรองรับโลกที่เชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันจากความพลิกผันทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จำเป็นต้องปรับกระบวนทัศน์เป็นวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ที่เป็นแบบองค์รวมกระบวนระบบ 3) วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยาม เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์พุทธธรรมนิยามรูปแบบใหม่ ได้แก่ ปฏิจจสมุปบาท กฎไตรลักษณ์ และอริยสัจสี่ ให้เป็นหลักปฏิบัติอันถูกต้องดีงามและประเสริฐ คือ อริยมรรคองค์แปด ที่ได้รับการยืนยันว่า ชัปป่อน และลึกซึ้ง โดยศาสตร์ตะวันตก คือ CHAORDIC KM และ Disruption โดยได้ถูกตีความและสังเคราะห์เพื่อเป็นหลักปฏิบัติทางโลก ได้แก่ ทฤษฎีสามสมดุล

คำสำคัญ: วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 พุทธธรรมนิยาม ทฤษฎีสามสมดุล

Abstract

This article is to analyze the value of Thailand 4.0 to develop the wealth security and sustainable in the Thai Society 4.0 actually or not by the Buddhist Dharma Niyamma. This research was a qualitative study, focused on the documentary studies, mainly in the Tipitaka,

the relating documentaries and the Buddhist scholars' works together with the depth interview of related experts. The results of the research are found as follows: 1) The country development plan of Thailand 4.0 was a development plan connecting to the paradigm of a traditional science being a reductionism characteristic of the Newton mechanics effecting the economic and political system becoming the combination of free- market capitalism with democratic representation. As a result, the development of inequality was so high that it could not support the Technology Disruption especially for the 4th industrial revolution era. 2) The Buddhist Dharma for analyzing the country development plan was the Dharma for the creation of the thought processes, considered carefully and smartly until seeing the truth, both at the eye level and beyond the eye, It was fair to filter out the external data by the Dharma called "Paratoghosa" combining with Kalamasutra Principle together with "Yonisomanasikara" thoughtfully until viewing the right understanding of Thailand 4.0 Development Plan for not supporting the real communication world from information technology disruption because of its connecting to the paradigm of a traditional science being a reductionism characteristic, so needing to adjust the paradigm to a modern science to be the holistic and system process. 3) The analysis of the value of Thailand 4.0 by the Buddhist Dharma Niyamma was the analysis and synthesis of the new model of Buddhist Dharma including the Dependent Origination, the Three Characteristics law and the Four Noble Truths with the relationship each other for the dynamic connection for the sublime practice called "the Eightfold Noble Paths" confirmed to be complex and profound in accordance with the western sciences were CHAORDIC, KM and Disruption interpreted and synthesized to be for a worldly practice, namely "the Three Equilibrium Theory".

Keywords: Thailand 4.0, Buddhist Dharma Niyamma, Three Equilibrium

บทนำ

ตามที่แผนพัฒนาฯแรกเรียกว่า ประเทศไทย 1.0 เน้นการเกษตรเป็นหลัก ยุคสอง เรียกว่า "ประเทศไทย 2.0" เน้นอุตสาหกรรมเบา และปัจจุบัน (2559) จัดอยู่ในยุคที่สามเรียกว่า "ประเทศไทย 3.0" เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก แต่อย่างไรก็ดีรายได้ของประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศในยุคที่มีรหัสใหม่ว่า "ประเทศไทย 4.0" ตามยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมระดับโลก จึงต้องทำให้เป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) ที่มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดให้ได้ภายใน 5-6 ปีนี้ (Dr.borworn, [http://www.drborworn.com/article/detail.asp?id=16223/\[9](http://www.drborworn.com/article/detail.asp?id=16223/[9) กุมภาพันธ์ 2560]) ประเทศไทย 4.0 เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ "เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม" เพื่อให้สังคมไทยเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สุวิทย์ เหมินทรีย์, 2549: 108) โดยการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ 1) จากผลิตสินค้า "โภคภัณฑ์" ไปสู่สินค้าเชิง "นวัตกรรม" 2) จากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วย

เทคโนโลยี และนวัตกรรม 3) จากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การภาคบริการมากขึ้น ประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้ง 4 ระบบ คือ (1) จากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่เกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) (อเล็ก รอส, 2559: 183) (2) จาก SMEs ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups (3) จาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และ (4) จากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ “ประเทศไทย 4.0” เน้นความสามารถในการแข่งขันอย่างเต็มขีดความสามารถ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการให้สังคมเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีแนวทางสายกลาง (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549: 8) หรือ “มัชฌิมาปฏิปทา” (ที.ม. 10/299/348) ในพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อการแนะนำปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แผนพัฒนาดังกล่าวให้สามารถปฏิบัติได้จริงและทำให้สังคมไทยบรรลุวัตถุประสงค์ คือ มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจว่าแผนพัฒนาดังกล่าวนี้อาจจะปฏิบัติได้จริงหรือไม่ จึงได้ทำวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่” โดย พุทธธรรมนิยาม เป็นธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการประเทศทั้งหมดที่เป็นธรรมาธิปไตย มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ที่เรียกว่า “ฟิสิกส์ควอนตัม หรือกลศาสตร์ควอนตัม” (โทนี เฮย์ และคณะ, 2551: 26-27) แต่แย้งกับระบบการแข่งขันเสรีที่เป็นหลักการสำคัญของสังคมบริโภคนิยมที่บุคคลสามารถประกอบธุรกิจที่แสวงหากำไรอย่างไร้ขีดจำกัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกและอรรถกถา และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ คัมภีร์ข้อมูลจากวารสาร เอกสารต่าง ๆ ซึ่งเป็นวรรณกรรมพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน (Documentary Research) และข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้ปฏิบัติที่เกี่ยวกับทฤษฎีสามสมดุลงานกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันระหว่างทฤษฎีสามสมดุลงานกับพุทธธรรมนิยาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอริยมรรคมีองค์แปดที่ได้ถูกสังเคราะห์และตีความเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับแผนพัฒนาประเทศไทย 4.0

ผลการวิจัย

โครงการวิจัยย่อย เรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่” เป็นหนึ่งโครงการวิจัยชุด เรื่อง “เสริมสร้าง

คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง” ที่มุ่งแสดงคุณค่าและศักยภาพของทฤษฎีสามสมดุลงานที่ได้ถูกวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความจาก “พุทธธรรมนิยาม” ที่เป็นกฎธรรมชาติแห่งความจริงแท้ขั้นสูงสุดที่ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ปรมัตถธรรม” เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางโลกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการตอบโจทย์ความท้าทายของยูวัล โนอาห์ แฮรารีที่กล่าวว่า “ตราบกระทั่งปัจจุบัน คติธรรมสมัยใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ และรัฐบาลแห่งชาติต่างๆ ล้วนล้มเหลวที่จะสร้างวิสัยทัศน์ที่ใช้การได้สำหรับอนาคตของมนุษยชาติ” จนกระทั่งเขาได้เสนอแนะให้กลับไปศึกษาหลักธรรมคำสอนและขนบธรรมเนียมทางศาสนาอดีตของมนุษยชาติว่า อาจเป็นไปได้ที่คำตอบที่ยังคงแทรกอยู่ตามหน้าคัมภีร์ไบเบิล (Bible) อัลกุรอาน (Quran) หรือพระเวท (Vedas) ที่รอคอยให้พวกเราทุกคนสามารถค้นพบได้หรือไม่ (ยูวัล โนอาห์ แฮรารี, 2562: 185)

และเขาได้ย้ำเตือนถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 อีกว่า “ตอนนี้เราไม่มีเวลาเหลือแล้ว สิ่งที่เราจะตัดสินใจในอีกไม่กี่สัปดาห์ข้างหน้าจะเป็นตัวกำหนดอนาคตของชีวิตมนุษย์ทั้งมวล ถ้าคนรุ่นเรานี้ขาดมุมมอง ที่ยังรู้ถึงจักรวาล พวกเขาจะตัดสินใจอนาคตด้วยการเดาสุ่ม” (ยูวัล โนอาห์ แฮรารี, 2562: 348) อริยมรรคมีองค์แปดที่เกิดจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นปรมัตถธรรมที่ต้องหยั่งรู้ถึงจักรวาลแน่นอน เมื่อถูกตีความและสังเคราะห์เป็น “ทฤษฎีสามสมดุล” ย่อมเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในโลกอนาคตได้แน่

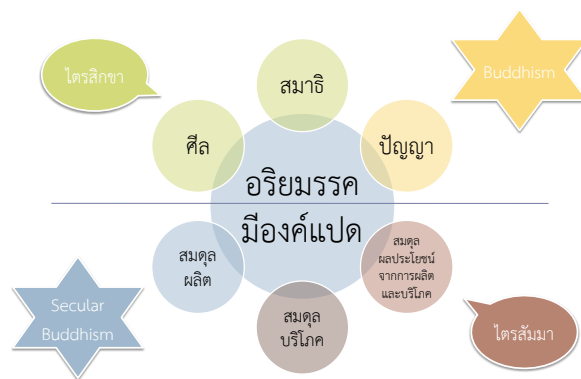
1. ประเทศไทย 4.0 ในแผนพัฒนามาก่อนหน้าถูกกำหนดเป็น ประเทศไทย 1.0 คือ ยุคเกษตรกรรมที่ให้ความสำคัญกับพืชผลทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าว พืชไร่ พืชสวน เลี้ยงสัตว์หรือปศุสัตว์ เพื่อสร้างรายได้จากภาคเกษตรกรรม ต่อมาคือประเทศไทย 2.0 ถือเป็นยุคที่ไทยเริ่มก้าวสู่ยุคอุตสาหกรรม แต่ยังคงถือว่าเป็นยุคเริ่มต้น เป็นอุตสาหกรรมเบา ที่ไม่ได้ใช้เครื่องจักรมากนัก ต่อจากนั้นจึงเป็นประเทศไทย 3.0 ถือเป็นยุคที่อุตสาหกรรมเข้ามามีบทบาทอย่างมากและเป็นยุคที่ใช้อุตสาหกรรมหนัก หรือขนาดใหญ่ โดยยุคนี้ถือเป็นยุคที่กำลังเป็นอยู่ตอนนี้ การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ได้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสาขาต่างๆ มากมายที่หลอมรวมกัน (Convergence) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีชีวภาพ เกิดการพลิกผันทางเทคโนโลยีอย่างไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อนที่เรียกว่า “Disruption Technology” เป็นผลให้เกิดการล่มสลายของวิถีการดำเนินชีวิตแบบเดิมแล้วเกิดวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ๆ ทั้งการศึกษาอาชีพการงานและความบันเทิงงานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าแผนพัฒนาประเทศไทย 4.0 ยังยึดโยงอยู่กับกระบวนทัศน์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ดั้งเดิมที่มีลักษณะแยกส่วน (Reductionism)

เป็นกลไกแบบกลศาสตร์นิวตันและเดส์คาร์ตส์ มีระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่สัมพันธ์กันระหว่างทุนนิยมเสรีกับประชาธิปไตยที่เป็นแบบตัวแทนจากการเลือกตั้ง ส่งผลให้ยังพัฒนาความเหลื่อมล้ำยิ่งสูงมากจนไม่สามารถรองรับยุค Technology Disruption ได้ ในยุคพลิกผันที่สังคมเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันนี้ การพัฒนาจะต้องเข้าถึงความจริงแท้ที่เป็นพุทธธรรมนิยามที่สังเคราะห์เพื่อการปฏิบัติทางโลก คือ ทฤษฎีสามสมดุล ที่สามารถเป็นหลักปฏิบัติในโลกอนาคตได้

2. พุทธธรรมที่วิเคราะห์การพัฒนาประเทศ พุทธธรรมนิยามที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศในงานวิจัยนี้ คือ ทฤษฎีสามสมดุล ที่ถูกสังเคราะห์และตีความจาก อริยมรรคมีองค์แปด ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอันประเสริฐจึงเรียกว่า “Eightfold Noble Path” เป็นหลักปฏิบัติในโลกแห่งความจริงแท้ที่

สรรพสิ่งในโลกมีลักษณะเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน (Holistic) และอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่มีสิ่งใดดำรงอยู่ได้โดยลำพังแม้แต่สิ่งที่เล็กที่สุดอย่างอิเล็กตรอนก็ยังต้องโคจรรอบนิวเคลียสในอะตอมตามหลักกฎของนิวตัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัมพัทธภาพ และเป็นสามัญลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง (Uncertainty) หนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุและปัจจัย และไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปตามที่ใจเราปรารถนาได้ ตามกฎไตรลักษณ์ที่สอดคล้องกับควอนตัมฟิสิกส์ ความจริงแท้ดังกล่าว ก็คือ “ธรรม” ที่เป็นคำเดียวกับ “ธรรม” ใน “ธรรมและวินัย” ซึ่งพระพุทธองค์ทรงเรียกพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล ส่วนคำว่า “วินัย” ก็คือ “อริยมมรรคมีองค์แปด” ซึ่งมีความลึกซึ้งและซับซ้อนยิ่งนักมีเพียงอริยบุคคลที่เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะค้นพบได้โดยวิธีการที่เรียกว่า “ตรัสรู้ (Enlightenment)”

3. วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยาม อริยมมรรคมีองค์แปด หลักปฏิบัติอันประเสริฐที่มีความซับซ้อนและลึกซึ้งนี้สามารถพลิกแพลงปรับเปลี่ยนเพื่อการปฏิบัติมุ่งสู่จุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีงามได้ทั้งสิ้น เช่น การปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง หรือการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตให้สมบูรณ์ก็จะย่ออริยมมรรคมีองค์แปดเหลือสาม คือ “ไตรสิกขา” ได้แก่ ศีลสิกขา จิตสิกขา และปัญญาสิกขา ส่วนในงานวิจัยนี้ที่ได้นำมานำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามและประเสริฐ จึงย่ออริยมมรรคมีองค์แปดเหลือสามเช่นกันเป็น “ไตรสัมา” คือ สมดุลผลิต สมดุลบริโภค และสมดุลผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค ดังแสดงในภาพที่ 1 การวิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าทำให้สังคมไทย 4.0 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่ คือ การวิเคราะห์คุณค่าของทฤษฎีสามสมดุลด้วยวิธีการที่ละเอียดและลึกซึ้งทางพระพุทธศาสนา คือ ปรัตโยฆะและโยนิโสมนสิการ พบว่า ทฤษฎีสามสมดุลนอกจากจะเป็นหลักปฏิบัติที่ดีความและสังเคราะห์จากพุทธธรรมนิยามแล้ว ยังสอดคล้องกับศาสตร์ตะวันตก คือ CHAORDIC KM (Knowledge Management) และDisruption ทั้งหมดมีความซับซ้อน (Complexity) ลึกซึ้งและยากที่จะเข้าใจ

ภาพที่ 1 แสดงอริยมมรรคมีองค์แปด ไตรสิกขา และไตรสัมา

ดังลักษณะตัวอย่างเช่น (1) Non-linear Interactive Components หมายความว่า มีองค์ประกอบหรือชิ้นส่วนมากมาย องค์ประกอบเหล่านี้จะไม่หยุดนิ่ง มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกัน (2) Emergence คือ การผุดบังเกิดขององค์ประกอบต่างๆ ที่เรียกว่า Components หรือ Parts เมื่อมาประกอบกันขึ้นแล้วไม่ได้มีลักษณะเหมือนกับเอาส่วนต่างๆ เหล่านั้นมารวมกันแต่กลายเป็นสิ่งใหม่ขึ้นมา และ (3)

Continuous & Discontinuous Change คือ สภาพซับซ้อนเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ เป็นต้น พุทธธรรมนิยามสามารถอธิบายด้วยศาสตร์สากลได้ ดังนี้

1) พุทธธรรมนิยามในแนวคิด CHAORDIC แสดงความสมดุล CHAORDIC คือ กระบวนการบริหารจัดการองค์กรโดยให้เป็นไปเองตามธรรมชาติที่เรียกว่า Self – Organization เป็นลักษณะที่มีการจัดตัวเอง จัดระบบตัวเอง จัดระบบองค์กร Self-Governing ทั้งควบคุมตัวเองตรวจสอบตัวเอง และ Adaptive ซึ่งไม่เป็นเส้นตรง (Non – Linear) และมีความซับซ้อน (Complex) โดยดี อีกทั้ง ได้ใช้วิธีการขับเคลื่อนความสมดุลระหว่างความโกลาหล (Chaos) กับความเป็นระเบียบ (Order) ในการบริหารจัดการ Visa International จนกระทั่งเป็นองค์กรที่มีธุรกรรมมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกได้ ซึ่งมีธนาคารและบริษัทเป็นพันธมิตรเข้ามาเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย โดยในเครือข่ายวิชาที่มีความสัมพันธ์กันตามแนวราบไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร ทุกหน่วยงานเข้ามามีความสัมพันธ์กันแบบสมมาตรใจ มีอิสระที่จะคิดเองและตัดสินใจเองเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันจึงเป็นองค์กรที่มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ (ดี อ็อก, 2555: 5-7) ซึ่งสามารถสรุปถึงความโดดเด่นของหลักการที่ใช้ในการดำเนินการได้ว่าเกี่ยวข้องกับ “ความสมดุล”

2) พุทธธรรมนิยามในแนวคิด KM แสดงความเกื้อกูลกัน KM (Knowledge Management) คือ การจัดการความรู้ เป็นหลักการสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งปัจจุบันได้ปรากฏในศาสตร์สมัยใหม่ที่ทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Organization) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยงานต่างๆ เช่น ส่วนราชการซึ่งกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงานซึ่งเป็นความรู้แบบนามธรรม (2) ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรมสิ่งสำคัญและโดดเด่นที่ทำให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นลักษณะทางพุทธธรรมนิยามที่เรียกว่า “ความเกื้อกูลกัน (Collaboration)” (วิจารณ์ พานิช, 2559: 8-11)

3) พุทธธรรมนิยามในแนวคิด Disruption แสดงความเป็นวัฏจักร Disruption คือ การเปลี่ยนแปลงในวิธีใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงที่ทำให้สิ่งเดิมๆ ที่มีอยู่บางสิ่งบางอย่างล้มหายตายจากไปพร้อมกับเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาทดแทน เช่น การสูญสลายไปของการถ่ายรูปโดยกล้องที่ใช้ฟิล์ม พร้อมกับการเกิดรูปแบบใหม่การถ่ายรูปโดยกล้องดิจิทัลขึ้นมาทดแทน เป็นต้น ทฤษฎีการพลิกผัน (The Theory of Disruption) เป็นมุมมองใหม่ (New Perspective) ที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมของการพลิกผัน (Disruptive Innovation) มีรูปแบบที่เป็นพลวัตร (Dynamic) สูงมาก ที่จะทำให้อุตสาหกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด จะเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมได้ Disruption จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ล้าหลังหรือด้อยประสิทธิภาพสู่ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงกว่าจึงเรียกว่า “การทำลายอย่างสร้างสรรค์ (Creative Destruction)” ทำให้เกิดการผลิที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการจัดสรรทรัพยากรรูปแบบใหม่ และทำลายรูปแบบดั้งเดิมที่ไร้ประสิทธิภาพ อีกทั้งทำให้ราคาลดต่ำลงอย่างมาก จนเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม อีกมุมหนึ่ง Disruption จะไปผลักดันทำให้เกิดการพัฒนาสวัสดิการสังคมด้วยการ “สร้างอย่างสร้างสรรค์ (Creative Construction)” ซึ่งถือได้ว่ามีพลังอำนาจอย่างมาก เช่น องค์กรต่างๆ จะต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่จาก

การควบคุมไปเป็นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและมองหาโอกาสใหม่ (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2561: 16) การสูญเสียไปของสิ่งเก่าพร้อมกับการเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาทดแทนตามพุทธธรรมนิยามถือว่า มี “ความเป็นวัฏฏะ”

4) พุทธธรรมนิยามในแนวคิดสามสมดุ พุทธธรรมนิยามในแนวคิดสามสมดุ แสดงทั้งความสมดุ เกื้อกูล และวัฏฏะ เป็นทฤษฎีสามสมดุหรือทฤษฎีสมดุผลิตสมดุบริโศคและสมดุผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตและบริโศค โดยการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโศคแบบใหม่ ให้กลุ่มผู้บริโศคหรือลูกค้าเป็นเสมือนทรัพย์สินของผู้ผลิต หรือมองอีกมุมหนึ่งได้ว่ากลุ่มผู้บริโศคหรือลูกค้าเป็นที่สะสมความมั่งคั่งของผู้ผลิต เพราะในการแข่งขันทางการค้าในระบบบริโศคนิยมผู้ผลิตปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะมีกลุ่มลูกค้าที่แน่นอนโดยได้ลงทุนอย่างมากมาขายมหาศาลในโฆษณาสัมพันธ์เพื่อรักษากลุ่มผู้บริโศคหรือลูกค้าไว้ให้มากที่สุดและนานที่สุด ดังนั้น ถ้าเปลี่ยนโฆษณาสัมพันธ์ให้เป็นเหมือนงบประมาณของกระทรวงต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และความมั่งคั่งของผู้บริโศคแล้วส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโศคมีความภาคภูมิใจในสินค้าของผู้ผลิตนั้น ตามหลักการเกื้อกูลอุดหนุนกันในทศ 6 โดยให้ผู้ผลิตมีมุมมองว่าผู้บริโศคเป็นดั่งเพื่อนาบุญของผู้ผลิตที่จะเกื้อหนุนให้ผู้ผลิตมีความเจริญรุ่งเรือง ผู้ผลิตควรทะนุบำรุงผู้บริโศคให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งเพื่อให้มีกำลังในการสนับสนุนผู้ผลิตอย่างต่อเนื่องยาวนาน และผู้บริโศคก็เช่นกันเมื่อได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้ผลิตก็ให้การสนับสนุนผู้ผลิตด้วยการใช้สินค้าและบริการของผู้ผลิตตอบแทน (สมเกียรติ ไชยภูมิ, 2555: 218) ถ้าสังคมมีวิวัฒนาการตามทฤษฎีสามสมดุก็จะแสดงลักษณะตามพุทธธรรมนิยามทั้งสาม คือ ทั้ง “ความสมดุ ความเกื้อกูลกัน และความเป็นวัฏฏะ”

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป พุทธธรรมนิยาม เมื่อตีความออกมาเป็นภาษาโลกก็จะสามารถสรุปได้ว่า สรรพสิ่งมีลักษณะสามประการ คือ ความสมดุ ความเป็นวัฏฏะ และความเกื้อกูลกัน พบว่ามีศาสตร์ตะวันตกที่สามารถใช้อธิบายถึงความซับซ้อน (Complexity) ลึกซึ้งและยากที่จะเข้าใจของพุทธธรรมนิยามได้ ศาสตร์ตะวันตกดังกล่าว คือ CHAORDIC KM (Knowledge Management) และ Disruption ที่สามารถอธิบายความซับซ้อนในทฤษฎีสามสมดุได้ด้วย โดยที่ CHAORDIC มีความโดดเด่นในเรื่อง “ความสมดุ” KM (Knowledge Management) มีความโดดเด่นในเรื่อง “ความเกื้อกูลกัน” และ Disruption มีความโดดเด่นในเรื่อง “ความเป็นวัฏฏะ” และทฤษฎีสามสมดุมีความโดดเด่นในเรื่อง “ความสมดุ ความเกื้อกูลกัน และความเป็นวัฏฏะ” ดังนั้น ทฤษฎีสามสมดุจึงเป็นแนวทางปฏิบัติในสังคมโลกที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันและมีความไม่แน่นอนตามทฤษฎีสัมพัทธภาพและกลศาสตร์ควอนตัมได้เป็นอย่างดี ในงานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยาม เพื่อให้ทราบว่าประเทศไทย 4.0 มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่ เป็นการชี้ให้เห็นว่าพุทธธรรมนิยาม สามารถเสริมคุณค่าประเทศไทย 4.0 โดยใช้หลักการของทฤษฎีสามสมดุได้

2. ข้อเสนอเชิงวิชาการ โครงการวิจัยย่อย เรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าประเทศไทย 4.0 ด้วยพุทธธรรมนิยามเพื่อให้ทราบว่าประเทศไทย 4.0 มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริงได้หรือไม่” เป็นงานวิจัยที่มีทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์พุทธธรรมนิยามในรูปแบบใหม่ในลักษณะเชิงพลวัตของธรรมต่างๆ ที่เป็นพุทธธรรมนิยาม ได้แก่ ปฏิจกสมุปปาท กฎไตรลักษณ์ และอริยสัจสี่ เมื่อพิจารณาเชิงพลวัตสามารถเห็นสรรพสิ่งมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในสามลักษณะ คือ ความสมดุ ความเกื้อกูลกัน และความเป็นวัฏฏะ เป็นกระบวนการของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในธรรมชาติรวมถึงระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ที่ประกอบด้วยผืนดิน แหล่ง

น้ำ ภูเขา อากาศ ต้นไม้พืชพรรณ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นต้น ทั้งหมดจะดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบที่อิงอาศัยกันซึ่งกันและกันอย่างมีความเกี่ยวเนื่องกัน ในระบบจะมีการถ่ายทอดพลังงานและสสารและพลังงานแก่กันและกันในรูปแบบของห่วงโซ่อาหาร ที่เป็นวัฏจักรต่างๆ เช่น วัฏจักรของน้ำ วัฏจักรของออกซิเจน วัฏจักรของคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น ระบบนิเวศนี้จะดำรงอยู่ได้ด้วยความสะดวกที่เป็นพลวัต (Dynamic) เมื่อระบบถูกทำให้เสียสมดุล ระบบจะจัดการตัวเองให้กลับมาสมดุลอีกครั้ง

ด้วยลักษณะที่เหลื่อมสองประการ คือ ความเกี่ยวเนื่องกัน และความเป็นวัฏจักร ดังนั้น ระบบนิเวศธรรมชาติจึงมีความยั่งยืนเป็นอย่างมาก เพราะลักษณะทั้งสามทำงานอย่างเป็นปกติ ทฤษฎีสามสมดุล หรือทฤษฎีสมดุลผลิต สมดุลบริโภค และสมดุลผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค ก็คือ การสังเคราะห์พหุธรรมนิยามเชิงพลวัต เพื่อใช้เป็นแนวทางและหลักปฏิบัติอันถูกต้องดีงามและประเสริฐในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้คนทั่วโลกมีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว ผลักดันให้สังคมโลกเคลื่อนย้ายเข้าสู่มิติแห่งความจริงแท้ เกิดความพลิกผันทางสังคมมากมายจนทำให้วิถีการดำเนินชีวิตแบบที่เป็นมาอย่างเดิมใช้การไม่ได้ ทฤษฎีสามสมดุลที่สังเคราะห์และตีความพหุธรรมนิยามที่เป็นความจริงแท้ซึ่งสามารถรองรับความท้าทายจากความพลิกผันเหล่านี้ได้ แต่เป็นหลักการใหม่จึงขอเสนอแนะให้นักวิชาการในสังคมช่วยกันศึกษาและทำความเข้าใจอย่างละเอียดต่อไป

3. เสนอแนะเพื่อการวิจัย ทฤษฎีสามสมดุล หรือทฤษฎีสมดุลผลิต สมดุลบริโภค และสมดุลผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค หรือ “ไตรสัมา” เป็นแนวปฏิบัติหรือหลักการดำเนินชีวิตที่เมื่อพิจารณาเชิงพลวัตสามารถจะเห็นสรรพสิ่งมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในสามลักษณะ คือ ความสมดุล ความเกี่ยวเนื่องกัน และความเป็นวัฏจักร เป็นหลักการที่เป็นความจริงแท้ เป็นของสากลที่เป็นวิทยาศาสตร์ยุคที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริงแท้ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ หากศาสนาต่างๆ ในโลกนี้รวมทั้งลัทธิความเชื่อต่างๆ ร่วมกันทำวิจัยเพื่อปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนหลักธรรมคำสอนและหลักการดำเนินชีวิตให้เข้าถึงความจริงแท้ โดยไม่ทำให้วัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์เปลี่ยนแปลง ก็จะทำให้โลกเกิดสันติสุขอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ดี อ็อค. (2555). **จากหลายกลายเป็นหนึ่ง (One From Many)**. แปลโดย ศิริพงษ์วิทย์วิโรจน์. กรุงเทพมหานคร : โอเพ่นเวิลด์ส.
- โทนี เฮย์ และคณะ. (2551). **ควอนตัมจักรวาลใหม่ (The New Quantum Universe)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2538). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลีลาภรณ์ บัวสาย. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล**. กรุงเทพมหานคร : สกว.
- วิจารณ์ พานิช. (2559).** ขอบฟ้าใหม่ในการจัดการความรู้. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันส่งเสริมเศรษฐกิจ มະลิสุวรณ์. (2561). **The Year of Disruption**. กรุงเทพมหานคร : กสทช.
- สมเกียรติ ไชยภูมิ. (2555). **ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินชีวิตยุคบริโภคนิยมตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2549). **จุดเปลี่ยนประเทศไทย เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การเงินธนาคาร.
- อเล็ก รอส. (2559). **รู้ทันอนาคตที่อาจจะมีคุณ (The Industries of the Future)**. แปลโดย บดินทร์ พรพิลาวัฒน์. กรุงเทพมหานคร : บิงโก, สนพ.
- Dr.borworn. (2560). **ประเทศไทย 4.0 โมเดลเศรษฐกิจใหม่**. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.drborworn.com/articledetail.asp?id=16223>.